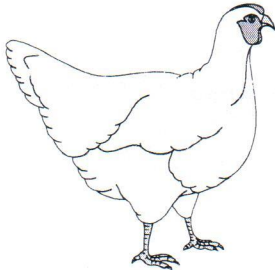

בענין העופות שלהי קיץ תשע"ז

מהנעשה לפי מה שמעתי ממקורות נאמנים:

העופות הנמצאות בשוק מובאים מחברות טיפוח בחו"ל, ויש כהיום רק ב' חברות כאלו בעולם, המוציאים לשוק **עוף הפטם** שאנו אוכלים במסורת זה הרבה שנים. והוא הרכבה של ד' מינים [קורניש אדום וקורניש לבן, ליגרין לבן, ופלימוט ריק] אשר כולם היו ידועים ונאכלים במסורת.

אלא שאלו החברות עושים סלקציה ועושים הכלאה מהן, - שלוקחים מתוך העופות עוף אשר רגליו קצרים, ומכלאים בו, עד שכל צאצאיו נולדים עם רגליים קצרים וכן עוף שכרבות שלו קטנה, וכן עם בלוטות שטבעה להתפטם ולהתגדל מהר מאד, וכל כיוצא בזה, ומ"מ אין אנו רואים כל שינוי בצורת הנולד וכולם יעידו על העוף שהוא אותו עוף פטם שהכרנו בו מאז ומתמיד בלי מערער.

נכון שלפני הרבה שנים היה לרובם **רגלים יותר גבוהים** אמנם ודאי שהיה גם ביניהם שהיה להם רגלים קצרים ואף אחד לא היה מתמיה לראות תרנגול שרגליו קצרים. וכן נכון שרובם **כרבלותיהם היו גדולים**, מ"מ ודאי שמיעוטם היו כרבלותיהם קצרים, רובם היה להם **נוצות מרובים** משל היום מ"מ גם היו מהם שהיה להם נוצות כמו של היום ובכן ברור שלעולם אנו מכירים העוף משנה לשנה שהוא אותו עוף אף שהיום הצליחו להגדילם שכולם יהיו עם פרטים אלו של המיעוט. ואי משום הא עדיין ברור לנו שזה העוף שאנו מכירים אותו בודאי משנה לשנה ומשנים קדמונים, וגם אין לנו כל סיבה משום הא לחשוש מצד צורתו ותוארו שמתערב בהם מינים אחרים כלל.

וכמו כן **זוה העיקר** שהצליחו שיהיו בטבע בעלי בשר [או ע"י זריקות או חומרי עידוד במאכל] ומתרבה בשרם ומתפטמים מהר מאד, עד שהעוף שלקח לו כמה חדשים להגיע לגודל - והעיקר למשקל - הראוי לשיווק בשרו, הרי עתה **מתפטם תוך כמה שבועות**. ובהיות שאנו מסתכלים על העוף המובא לשחיטה כעוף המבוגר, למעשה לפנינו תרנגול ס"ה בן כמה שבועות, שרגליו קצרים **כי עדיין לא התגדלו**, וכן כרבלתו קטנה **כי עדיין לא התבגר**, ונוצותיו מועטות **כי עדיין לא צמחו**, וכל תרנגול בגיל הזה הוא קצר קומה ועם כרבות קטנה ובלי הרבה נוצות, וגם זו הסיבה **שבשרו רך ונעים לאכילה** כמו שבשר עגל רך מבשר השור המבוגר.

וממילא כל הטענות שהתרנגול של היום הם משונים מהתרנגול הידוע לנו במסורת משום שודאי מכליאים אותם בסוגים אחרים כדי לשנות אותם לקבל רגלים קצרים [שאינו נאכל היום] וכרבות קצרה [כי אינה נאכל] ובלי נוצות כי אינו נאכל, **כל פלפולים האלו אינן אלא חיפוש ערעורים בלבד, שמתוך חשיבה קלה מאד ברור שאינה ערעור כלל**¹

אלא שאין ספק שהמצב בסכנה, כי אין שם שום פיקוח, ואין מי שיודע מהנעשה שם, ותמיד יש חשש אולי עושים נסיון גם עם עופות שאינם במסורת, [או עוף טמא] ומה שאינה ניכרת בהצאצאים, יתכן שהוא משום שכאשר הם רואים שהעוף משתנה עוצרים מלשווקו.

¹ עוד טוענים, שאם משאירים העוף חי קצת יותר מחדשיים נשברים רגליו, וגם מזה אדרבה הוא הוכחה ברורה שלא נעשה בו הכלאה כזו, כי אילו היו תופעות אלו מצד הכלאה, הרי אלו העופות שרגלם קצרה בטבעם בנויים בחוזק לקבל גופם, ואם תאמר גופם קטנה ורזה א"כ יגרום להנולד מהם להיות קצר קומה ורזה היפך תועלתם, ומזה שכל אלו התוצאות הם מדבר אחד ויחיד שהם הביאו את העוף להתפטם מהרה ועד שכאשר מוסיף להתפטם אין ביכולת של רגליו הצעירים לקבל הכובד ונשבר.

ואף שמצד הדין י"ל דכל שאין אנו יודעים וגם אין לנו כל ריעותא ושינוי המודיע לנו שאכן נעשה כאן עירוב איסור, אין כל חיוב לחשוש לשמא נתערב בה איסור, ומעולם היה אפשרות שהעוף הבא לפנינו היה בלולים עם עופות אחרות, ומעולם לא חששו דלמא נתערב בו מין אחר, אלא כל שהעוף שבא לפנינו אנו מכירים אותו הרי הוא נאכל בלי חשש. ואשר על כן הרבנים מכשירים העופות שלנו בלי פקפוק, ואין חוששים לערעור כלל.

ומ"מ אציין שוב שאין ספק **שהמצב הוא בחזקת סכנה** להשאיר הדבר כך בלי כל פיקוח מי יכול לדעת מה ילד יום. ובפרט אשר ידוע שהיום ענין ההרכבה מפותח ביותר והם משחקים עם זה כל הזמן, ונעשים שינויים בגני"ס וכן בכל רעיון העולה על ליבם **(מעשה ארץ מצרים וארץ כנען)** לשנות טבעו של עולם, ובסופו של דבר יגיע שטח זה לבעלי חיים שאנו אוכלים בלי שנדע מה נעשה. ואין ספק שחברות המשווקים גם עוסקים בזה כדי שלא ישארו מאחור ויעשה זאת ע"י אחרים וישארו הם מחוץ לתמונה.

ולכן בודאי שבלי פיקוח יגיע מצב שלא נדע כלל מה נעשה, וא"א לומר שהוא בגדר ספק בלבד כי אנו יודעים בבירור שזאת המציאות שאינם פרים ורבים כדרכו של עולם אלא דרך הכלאות מלאכותיים ובכן מי יכול לדעת מה עושים ובודאי יש חיוב לעשות הדברים בפיקוח. ומאחר שטוענים שאי אפשר לקבל מהם אפשרות השגחה, **[לא נתברר לי לעת עתה אם זה נכון, והאם השתדלו בעלי ההכשרים בזה כלל, ולפי דעתי לא השתדלו בזה ואם ישתדלו בודאי יוכלו לקבל רשות השגחה כמו בכל ענין, וזה טענה גדולה נגד הבעלי ועדי הכשרות דכל שאפשר לברר חייבים לברר, ולמה לנו לסמוך על התירים וקולות בלי סיבה. וא"ת שאם נברר נדע בודאי שיש הכלאות שאין להתירם אלא בדיעבד וכאשר הוא נשאר בספק הוא נפסק כלכתחילה, וכי זאת הוא הדרך להעלים עין ולהאכיל לישראל הבדיעבד בלי ידיעתם].**

אשר על כן נתעוררו עסקנים יראים ושלמים והפעילו לבעלי יכולת ובעלי יוזמה להמציא חברת עופות שתהיה תחת פיקוח והכשר.

אלא שכאשר יש הטוענים שמאחר שלפי איזה **מאמרי מחקר**, הרי מקור **עוף הקורניש** בעצמו **מורכב הוא**, ונעשה הרכבתו **לפני כמאה וחמישים שנה** שהכליאו תרנגול עם תרנגול מזן "**מלעאי**", וכדומה², אשר כשרותו בספק גדול, ולכן אף על פי שנאכל הקורניש בימים ההם הוא משום שלא ידעו מזה, ולכן טענו העסקנים הנ"ל שאם וכאשר אנו רוצים לסדר הענין שיהיה כשר לכל הדעות, ראוי לחפש תרנגול מקורית בלי כל חשש כלאה ועירוב כלל.

אשר על כן כדי לצאת מחשש הכלאה אשר יש גם בהם לפי הספרי מחקר הנ"ל, הלכו לחפש בעולם הגדול ומדינת הים למזרח הרחוק שברוסיה שאין ההתפתחות מצוי שם למצוא עוף תרנגולת זו ממקום שחשש הרכבתו מועטת, אלא שלבסוף נודע להם שיש בבגליה מקום שימור לתרנגולים ובדקו שם ונתקבל להם שאנשים ההמה באמת שמרנים בזה, ועיקר שמירתם הוא לשמור על טהרת זן הנקרא "**ברקא"ל**", שיש שם חברה של מגדלים כל אחד ואחד זן מיוחד זה, ומטפחו יפה שתצא הזן ההיא חזק ויפה, ואמנם נזהרים מלערבב זן אחר, כי זו כל מגמתם לשמור על טהרת הזן. [אמנם שהם בעצמם אומרים שטהרת הזן אצלם אינו מצד יחוס אלא שכל מה שצורתו הוא כזן הזה בתוארו וצבעו הוא אצלם זן ברקא"ל]. ולקחו משם עוף שהמגדלים ומטפחים אותם שם מעידים שהוא ברקא"ל טהור, והביאוהו לארץ להפירות ולשווקו כהעוף תרנגול הכי בטוח בכשרותו ונמצא תחת פיקוח הרבנים. והוא דומה מאד ל"**תרנגול הערבי**" השחור ששחטו ואכלו אותו כאן **בירושלים עיה"ק**, ועדיין נמצא לרוב בחצירות בירושלים, והרבה שוחטים טוענים שמכירים הם התרנגול משנים קדמוניות כתרנגול ששחטו אותם.

ועתה כאשר נודע הענין יצא פולמוס בדבר, לדון בו האם יש לסמוך על קביעות זו או לא, והאם הוא נקרא נאכל במסורת או לא.

² אעתיק מקונטרס ועד הכשרות **מסורת טהרת עופות** [בארקל] מהדורה ב' נספח ד', שהרי גם בשל ברקא"ל יש בספרי מחקר שהוא נכלא עם טריפות, בשנת 1904 כמו שכתב הרב לאנדא, ודוחה שם שאין להאמין לכל הנאמר אצלם, כי כל כוונת בעל המאמרים שלהם להמציא ענין מענין מתוך השערות או סתם להמציא סיפורים מענינים, עיי"ש, ואף אם לא נסכים לדבריהם בהמדובר בלפני רק עשרות שנים, מזמן כתיבת המאמר ובעוף שאין לנו בו מסורת כלל, מ"מ פשוט שהוא עכ"פ נכון לענין מאמרים המדברים על לפני מאה וחמישים שנה, ומרחיק עדותו ואין מי שיכחישו, ובפרט שיש לנו בו מסורת שנאכל ודאי בקבלה מימות אבותינו, וא"כ הרי בטל כל חששות אלו מעיקרם.

הנידון:

א) הנה בחולין (דף סג:) א"ר יצחק עוף טהור נאכל במסורת נאמן הצייד לומר עוף זה טהור מסר לי רבי אמר רבי יוחנן והוא שבקי בהן ובשמותיהן בעי ר' זירא רבו חכם או רבו צייד תא שמע דאמר רבי יוחנן והוא שבקי בהן ובשמותיהן אי אמרת בשלמא רבו צייד שפיר אלא אי אמרת רבו חכם בשלמא שמייהו גמיר להו אלא אינהו מי ידע להו אלא לאו שמע מינה רבו צייד שמע מינה.

פרש"י אלא אינהו מי ידע בהו - כלום מכירן שלא יהא אחד דומה לזה והוא טמא: עכ"ל.

ומתוך דברי רש"י מבואר דאין החכם נאמן לומר זה העוף הוא מין טהור, דהרי פשטות הסוגיא הוא שרבו אמר לו על עוף זה שהוא טהור, ואעפ"כ אינו נאמן והטעם כי אינו מכיר הטמאים וא"כ אינו יודע להבחין ואעפ"כ שבודאי אינו שקרן מ"מ הרי יתכן שיש מין דומה לזה טמא ולא רמיה עליה ולא על תלמידו להבחין בהם, דחשינן דילמא יש טמאים הדומין לזה הטהור ואינו יודע להבחין ביניהם. משא"כ רבו הצייד המכיר הטמאין וכאשר הוא אומר לתלמידו זה טהור כיון שמכיר הטמאים אם יש ביניהם דומה להם ודאי יסביר לברר שזה טהור משום סימנים אלו להכיר בינו ולבין הדומה לו, ולכן רק הוא נאמן להכרת העוף שזה הוא עוף טהור. [וכן פסק הש"ך פב ס"ק א'].

ומ"מ ברור שעוף נאכל במסורת אע"פ שלפי הנ"ל היה לנו לחשוש שיש בדומה לו, י"ל דכיון שהעוף לפנינו, וידוע לכל, ומעשים בכל יום שעוף זה נאכל ונשחט, יש הכח בדינו להכיר שהוא הוא בלי ספק, ולאכול כל זה המין הידוע וניכר. והוא הנקרא בפי הפוסקים נאכל במסורת, אע"פ שאין לנו היום ציד שיכול להודיענו להכיר בינו להטמאים, כיון שהוא דבר פשוט לכל שזה הוא העוף הנאכל אצלנו, וכלשון הרמב"ם והשו"ע כדלהלן.

וכתבו הפוסקים (מהרש"ל ושי"ך, ראה להלן) דמ"מ אם אמר שרבי החכם אמר שהוא טהור כי כך קיבל מאבותיו {וכ"ש מצייד נאמן}, נאמן, ולפי הנ"ל הוא משום שאז כאשר קיבל מאבותיו על איזה זן בודאי הודיעו לו ג"כ איך להבחין בו מהעוף הדומה, אם יש צורך, כמו שהם קבלוהו.

וכתב בבית יוסף יו"ד סימן פב וז"ל, ומ"ש רבינו {הטור} ורש"י כתב שאין לסמוך ולאכול כל עוף אלא במסורת וכו'. שם (סב ע"ב) אהא דאמרינן תרנגולתא דאגמא אסירא חזיוה דדרסה ואכלה, כתב {רש"י ד"ה} מתוך שאין אנו בקיאים בהם, נ"ל דעוף הבא לפנינו י"ל שמא ידרוס דהא הך תרנגולתא דאגמא היו מחזיקין בטהורה ולאחר זמן ראוה שדורסת ואין עוף נאכל לנו אלא במסורת עוף שמסרו לנו [אבותינו] בטהור, ושלא מסרו לנו יש לחוש ובמסורת יש לנו לסמוך כדאמרינן לקמן עוף טהור נאכל במסורת. ונראה מדברי הרא"ש (סי' נט) שכך יש להורות, וכ"כ בתשובה (כלל ד' סימן ל"ב) וגם רבינו ירוחם (נט"ו ח"ה אות כא קלב.) כתב שכן עיקר. עכ"ל הב"י.

ונפסק בשו"ע יורה דעה סימן פב סעיף ב' ועוף טהור נאכל במסורת, והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור. ונאמן צייד לומר עוף זה התיר לי רבי הצייד, והוא שיוחזק אותו צייד שהוא בקי במינים הטמאים האמורים בתורה ובשמותיהם. מי שאינו מכירם ואינו יודע שמותיהם, בודק בסימנים: כל עוף שהוא דורס ואוכל, בידוע שהוא ממינים הטמאים. ואם אינו יודע אם דורס אם לאו, אם כשמעמידן אותו על חוט חולק את רגליו, שני אצבעותיו לכאן וב' אצבעותיו לכאן, או שקולט מן האויר ואוכל, בידוע שהוא דורס. ואם ידוע שאינו דורס, יש שלשה סימני טהרה: אצבע יתירה, וזפק, וקורקבנו נקלף ביד, לאפוקי אם אינו נקלף אלא בסכין. (ל' המחבר) היה חזק ומדובק, והניחו בשמש ונתרפה ונקלף ביד, הרי זה סימן טהרה. ואע"פ שיש לו ג' סימנים אלו, אין לאכול, לפי שאנו חוששין שמא הוא דורס, אלא א"כ יש להם מסורת שמסרו להם אבותיהם שהוא טהור.

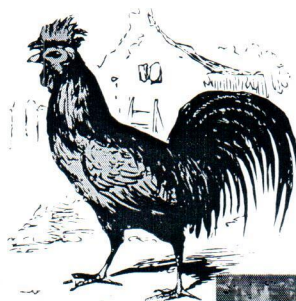
מבואר להדיא דעת המחבר, שגם בג' סימנים אינו נאכל בלי מסורת כדעת רש"י והרא"ש [וכדמשמע דעת הרמב"ם]. וכן כתב הרמ"א בסעיף ג' שאע"פ שיש לו גם עוד סימני טהרה ידועים אינו נאכל שום עוף אלא במסורת.

ובש"ד (ס"ק א) עוף זה התיר לי רבי הצייד. אבל אינו נאמן לומר עוף זה התיר לי ר' חכם הכי איתא בש"ס פא"ט סוף דף ס"ג וכתב מהרש"ל שם סי' קט"ו ומ"מ אם ת"ח מעיד על עוף שמקובל הוא שטהור נאמן ובפרט האידנא שאין לנו צייד אלא מסורת ע"כ:

ולשון המהרש"ל (ים של שלמה חולין פרק ג אות קטו) אבל מ"מ אם מעיד החכם על עוף זה שמקובל מאבותינו שטהור הוא מהימן, ובפרט האידנא שאין לנו צייד, אלא מסורת מאבותינו.

ומבואר מכל הנ"ל שעתה שאין לנו צייד המכיר בהם, אין לנו אלא מסורת מאבותינו שפירושו כלשון השו"ע [והוא לשון הרמב"ם] והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור. או עכ"פ מסרו להם אבותיהם שהוא טהור [כלשון המהרש"ל והובא בש"ד] שכיון שמסרו לו ודאי בעין יפה מסרו לו להכיר בה היטב כפי שקבלו סימניו.

ומכל זה נראה, דאין החכם או השוחט נאמן להעיד על עוף שלא ראה זה כמה וכמה שנים שהוא עוף שזוכר ששחטו אותו, דאין זה בכלל מסורת שפירושו והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום, גם אין זה בגדר מעיד שמסרו לו אבותיו או רבו צייד. וכ"ש בזה דמילתא דלא רמיה עליה להבחין בה אחרי כמה שנים להכיר דבר שלא ראה מאז. כ"ש וכ"ש כאשר הביאו עוף מרחוק וממקום שאינה מהישוב הזה כלל אשר היו מכירין אותה, אלא שמדמה מילתא דמילתא פשיטא דלא נקרא מכירו.

תרנגול הערבי

תמונת הברקאל לפי שצילם הר"י ציפער

ואמנם העוף שהביאו דומה מאד להתרנגול הערבי, הן במה שיש לה כמין צעיר [מנוצות קטנות] המכסה את כל אורך צאורה, והם באותו צבע החום - אדום ממש, [ויש שהם לבן בסגנון זו], גם צורת הכרנבולת דומה ממש לה, גם צורת גופה דומה, אלא שבזה יש קצת הבדל שתרנגול הערבי עומד תמיד בצואר וראש זקוף וכן אליתו וזנבו זקוף פונה למעלה,

משא"כ הברקאל על פי הרוב צוארו נמשך לאורך גופו ורק ראשו קצת מוגבה, וכן אלכסון זנבו נמוכה ונמשך לאורך, עד שהוא נדמה להיות ארוך יותר מהתרנגול הערבי, אמנם כאשר הוא רץ מגביה הוא צאורו וראשו בקרוב לכמו הערבי. מיהו יש מהם שעומדים ישר כפי שצילם הר"י ציפער.

וכמעט שיוכל האדם לומר שניכר להדיא שהם מין אחד. אלא שכל זה מקופיא אבל כאשר תעיין בהם יש להם כמה שינויים בינם לתרנגולת הערבי.

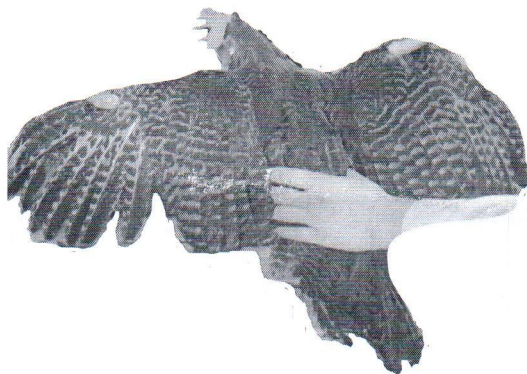
והם:

א) שהוא **משונה בצבעיו** שיש לו צבעים מרובים יותר מהתרנגולת הערבי. והנה כל סיבת השמרנים האלו בבליגיה שעשו חברה לשמירת זו המין שלדעתם יש בו איזה מזל וסימן טוב, הוא יופיו מצד צבעיו, ועל זה הוקם החברה ונותן פרסים כל שנה למי שמצליח לשמור צבעיו ביפים, הרי שאין זה רק ענין של מה בכך אלא ודאי צבעיו חידוש, ונקרא **משונה הוא בצבעיו**. [וידוע שיעופות הצבועים הוא אחד מהסימנים שאינם מהעופות הנגדלים בישוב].

ב) **נוצותיו מרובים וארוכים** מהנוצות של התרנגול הערבי הידוע. ואין הענין רק ארוכות, אלא יש בזה ג' שינויים שיש בהם ממש,

א) שהעוף בגמר גידולו אחרי כד' ה' חדשים הוא גופו עדיין קטן, וכמעט שאין בבשרו יותר מבשר היונה הגדולה, ואעפ"כ נראה גדול מצד ריבוי נוצותיו הארוכים, מסתבר שנוצות מרובים מראין על הגנת הגוף מהיזק או מקור.

(ב) שרובם נוצותיהם שבזנבם **ישרים**, אשר ידוע לכל שזנבו של תרנגול מתעלה, וחוזר ומתעגל. כמו שהוא אצל התרנגול הערבי, [ראה ציור דלעיל], וכאן הנוצות הם ישרים **מקופלים אחד על השני של ימין לשמאל ושל שמאל לימין וארוכים הרבה יותר מזנב התרנגול הערבי**.

(ג) כנפיו מלאים נוצות גדולות הרבה יותר מהתרנגול הידוע, [יש בפרק הג' (הקטן) של הכנף 9' נוצות גדולות, 13 בפרק האמצעי] **ונראה ככנף עוף המעופף**, (ראה ציור) וכן העידו שהוא **מעופף יותר** מתרנגול הרגיל. ולעומתו כל תרנגול רגיל וגם הערבי אין לו בכנף הג' אלא נוצות אחדות והם מתקצרים עד שהם קטנים מאד.

והנה תרנגול הוא **עוף ביתי**, ואינו מסתדר בלי טיפוח האדם. כנף **לעוף** הוא סימן לעוף שמסתדר לבד בשדה ואינו מהחיות הבתיים שיש להם צורך טיפוח האדם, גם נוצות מרובים להגנת הגוף כנ"ל מורה על כך.

(ג) **שזפקו קטן** מהתרנגולת הידוע [הן הערבי והן הפטם], והנה אע"פ שכתבו הפוסקים שכל שזפקו אינו משונה אע"פ שהוא קטן דין זפק הוא להכשירו בסימנים, מ"מ לענין שינוי [לפי מה שאין אנו אוכלים בסימנים אלא ע"פ מסורת] ודאי שינוי הוא במסורת שאין זה העוף שאכלו עכ"פ.

(ד) **רגליו כהות נוטים לשחורות**, וכן יש קצת שחרות במקור שלהם, ואמנם שבדקתי בעוף הערבי שגם הוא יש לו שחרות במקורו, גם רגליו כהות נוטות לשחורות, מ"מ התרנגולת הערבי הידוע, צהובות אלא שיש בהם גם כהות ושחרות קצת, אבל הברקאל אין לו כל צהובית כלל.

מכל אלו הטעמים ברור שאין יכולת לאדם להעיד שהוא מכירו לזה העוף שהוא זה שאכלו אבותינו כלשון השו"ע שהוא פשוט לכל שהוא אותו עוף שאנחנו אוכלים.

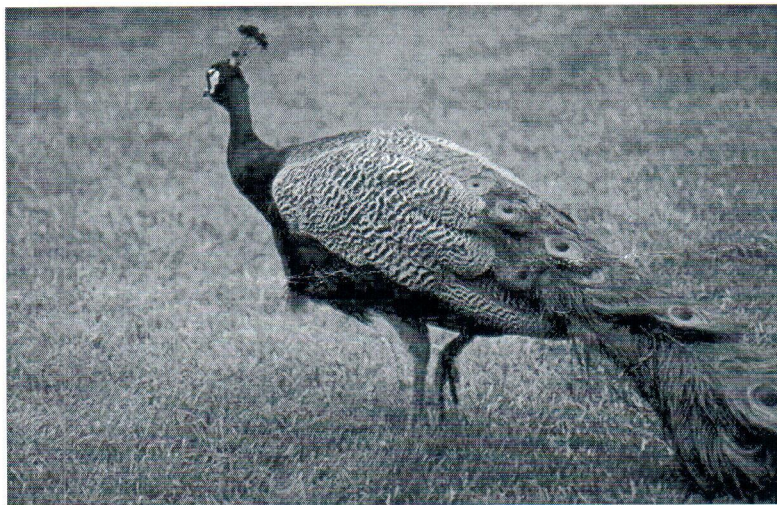
והנה אלו שהביאו אומרים שכל אלו השינויים הם משום שהוא המקורית, ואילו הערבי שאכלו עד היום אינה מקורית כ"כ אלא מעורב עם הלבן עד שנשתנה קצת, ונעשו רגליו כהים וצהובים יותר, אבל אפשר להכיר שהוא מאותה מין עכ"פ בוודאות.

עכ"פ מודים הם שאינה אותה צורת העוף הערבי ממש, וא"כ בדבריהם מודים הם שאין לזה העוף החדש מסורת אלא ממה שהגוי מעיד שהוא המין הזה ברקא"ל המקורית, או ממה שלדעתם אפשר להכיר שאין בהשינוים האלו סיבה להבדילו מהתרנגולת הערבי הידוע. והנה לענין נאמנות הגוי כבר כתב המאירי (שם) שאין צייד גוי נאמן כלל. ולענין מה שהם טוענים שמצד הבדלים קטנים אלו אין לחשוש שהוא מין אחרת, כבר פסקו הפוסקים שאין לנו היום צייד היודע להכיר בהם ולהבחין השינויים ואין לנו לאכול אלא העוף **שהוא ידוע ופשוט לכל** שזו העוף שאכלו אבותינו, וזאת א"א לומר על העוף הזה החדש.

חשש הברקאל להיותו תרנגול בר :

אע"פ שאינני בא להיות חוקר בעופות להמציא מי היה סבא שלו, מ"מ כדי להטעים ולהדגים למה א"א לומר בפשיטות שזה הוא התרנגול הערבי הנאכל במסורת, אביא רעיון מקורי להסביר איך שיש להסתפק בה.

הנה צירוף כל הה' שינויים, הביא אחרים להתעורר, האם אין בזה חשש שהוא מורכב מתרגול הערבי ומטווס. כי הרי בחז"ל ב"ק (נה). אמר ריש לקיש כאן שנה רבי **תרנגול**³ **טווס** **ופסיוני** **כלאים** זה בזה פשיטא אמר רב חביבא משום **דרבו בהדי הדדי** מהו דתימא מין חד הוא, קא משמע לן. הרי מבואר

דרבו זה עם זה, והנה הרמב"ם פירש שהם מתעברים זה מזה, **והראב"ד** פי' שהם גרים ביחד בהרמוניא עד שהם יושבים ומחממים ביצותיהם של השני, ועכ"פ כ"כ מתערבין עד שחז"ל חששו להסתפק האם אינם מין אחד ממש, ואין בהם כלאים, ומסיק שיש בזה כלאים. והנה בהיות שהברקאל אינו מגביה כ"כ ראשו והוא מורגש לכל המגדלים אותו, וכן זנבו אינו חוזר ועולה כמו התרגול, ונוצותי זנבו ארוכים וישרים, ובזה דומה לגוף הטווס, והנה

כאשר חפשתי למצוא תמונות הטווס, **ראיתי לפליאתי שכנפיו הם כסגנון צבעיו של הברקאל** ממש [ראה תמונה שלפניכם ועוד שבסוף הקונטרס], גם נוצות זנבו מקופלים זה על זה בסדר **מבולבל, ארוכים וישרים**, כמו הברקאל, ונשתוממתי.

ואחרי שבאנו לכך, הוסיף לי ת"ח אחד שהרי בחולין (דף סג.) כתב רש"י ד"ה שהודו כפות (דוכיפת). פירש"י והוא עוף גדול **כתרגול** וקורין לו **פואו"ן שלביי"א**, עכ"ל, [ובחומש פירש"י **תרנגול הבר**], והנה בב"ק (שם) פירש"י ד"ה **טווס פואו"ן** בלע"ז: הרי שפואו"ן הוא טווס, [וכן הוא בצרפתית גם היום], וא"כ פואון שלביי"א תהיה פירושו **טווס היער** כמו שכתב **הנוב"ל בהגהותיו** על הדף בחולין שם שזה טווס היער טמא אף שטווס הביתי כשר, עיי"ש. הרי שהדוכיפת נקרא גם **תרנגול היער** וגם **טווס היער**, והוא שם נאה לעוף שלפנינו ממש, שיש בו סימני תרגול וסימני טווס בלי ספק. ובהיות שיש לו כנפיים גדולים כעוף המעופף הרי הוא **מהעופות השדה** ולא הבתיים הרי הוא **מהיער**. וא"כ באנו לחשש גדול שהברקאל עם צבעיו היפים הוא הוא **הדוכיפת** לדברי רש"י שהוא עוף טמא מכ"ד עופות הנזכרות בתורה.⁴

ועכ"פ ברור שיש בהעוף שלפנינו הבדלים שיתכן שע"י הבדלים אלו יהיה הוא מין טמא ואינו נאכל לכל מי שאינו מכיר בהם ובשמותם.

ולא עוד אלא דהנה בכתבה של הרב ציפער כתב [בעמוד א] שמגדלי הברקאל אמר להם שהוא ממין עופי **השדה** ומתכליא יפה עם כל עופי השדה שהוא ממיניהם, [ראה כתבה בנספחים, מילים אלו מודגש במסגרת]. ואני מתפלל שהדבר מבואר בנדה דף נ ע"ב, שכל **תרנגול הבר טמא**, וא"כ הרי אמר לו **רבו הצייד** [הגוי המגדל] לפי תומו, להדיא, ששם התרגול הוא **תרנגול השדה** [ולא תרגול הבית] ואיך עלה על דעתם להביא תרגול הנקרא בפיהם **תרנגול הבר** שהוא ודאי טמא, והרי כתבו הפוסקים שמהא דאמרו חז"ל **בהם ובשמותם** מבואר שאם יש להעוף שם משמות הטמאים, - **בזה לבד נאסר**.

³ הנה באור זרוע ח"א רנ"ח בהנוסח הוסיף תרגול הבר.

⁴ יש מתמיהים כי רש"י בחומש כתב שהוא תרגול הבר רופ"א, והוא הופ"א שהוא (אויצרהאן) וכן בתרגום נגר טורא, וכאן כתב שהוא טווס. ואינו קושיא כלל דבגמ' נדה נ: מבואר שכל תרגולי בר הם טמאים, וכיון שאין הוא אחד מכ"ד עופות, ע"כ כולם הנקראים תרגול הבר נגדרים הם למין הדוכיפת, וגם זה וגם זה דוכיפת. וכבר כתבו חז"ל שלכל מיני העופות הטמאים ישנם מאות מינים.

ביצים של הבראקל.

הרב לאנדא שליט"א כותב שעל פי ספרי המחקר נכתב על ביצי הבראקל ועל מעלתם בהיות להם חלמון גדול, ושהם ידועים לכד כד. והמגדלים כאן מכחישים הדבר, **הרב ליטמנוביץ** מעיד שכל הביצים שראה זה 15 שנה כולם כד חד, ואולם פשוט שאין מזה ראייה כי לא נולדו הביצים אצלו בחצרו אלא הוא שליט"א ניזון ממה שהביאו לפניו, וכמובן שלא הביאו לו רק כד חד. ויתכן שעדותו מתוך שהוא מכיר יושר האנשים המגדלים וסומך שלא הערימו עליו.

ועכ"פ יש לנו **עדות מהרב ציפער** שמעיד שהיה שם אצל המגדלים ואצל אחד ראה 5 ביצים במדגירה שלו כולם כד חד, [ומשם לקחו בעופות לכאן], אבל אצל השני ראה במדגירה 7 ביצים וראה והנה אחד מהם **כד כד** ושאל המגדל מה זאת האם נמצא תמיד כאלו, ואמר לא, בדרך כלל אינן כאלו ואם תמצא עוד כזה ודאי שיהיו שניהם מעוף אחד, אמנם אח"כ אמר שלאמת שזה קורה רק בהתחלת מטילתם כשהם עדיין צעירים אבל אח"כ הם חוזרים להטיל כד חד. ועכ"פ יצא הטעם הטוב ממגדל זה ולא לקחו משם עופות. **עד כאן סיפור דבריו.**

עכ"פ, אחרי הנאמר בכתבה הנ"ל, לא יוכל אדם לאמר שאין כאן חשש לכד כד אם מתוך 7 ביצים היה כבר אחד כד כד, והוא במקומות המגדלים, ושמע מה שהם אומרים, שאמר המגדל, שכן הוא בצעירותם בתחילת הטלתם מטילים ביצים כד כד, ומכאן הדיבור בענין מיותר.

מסקנה דמילתא:

א) נראה פשוט שאין אפשרות כהיום לחזור לעוף וודאית שיש בו מסורת, כי כבר עשרות שנים שאין אנו אוכלים אלא עוף הפטם, ואין מי שיכול להעיד על עוף אחרת שהוא פשוט וידוע לכל שהוא עוף שאכלו אבותינו והנאכל במסורת. והוא לא נתערב עם מינים אחרים* וכל הניסיון בזה נראה שהוא רק הפסד, ובגדר מאכיל טריפות לישראל, ח"ו.

* גם עוף הערבי שמסתובב עדיין בחצירות בירושלים ע"י בעלי חבבנות, [שהרי כבר שנים שאין טיפוח וגידול לאכילה להציבור] הרי ידוע שכבר הביאו לארץ הרבה סוגי תרנגולות המסתובב עמם בחצירות אלו, ומעידים שהם מזדווגים יחד בלי הכרה ביניהם כלל, ומולידים בדומה לזה ובדומה לזה, ובכן א"א לומר עליו כהיום שהוא זן טהור לחלוטין [אע"פ שודאי לכאורה מצד הדין נאכל בלי פקפוק].

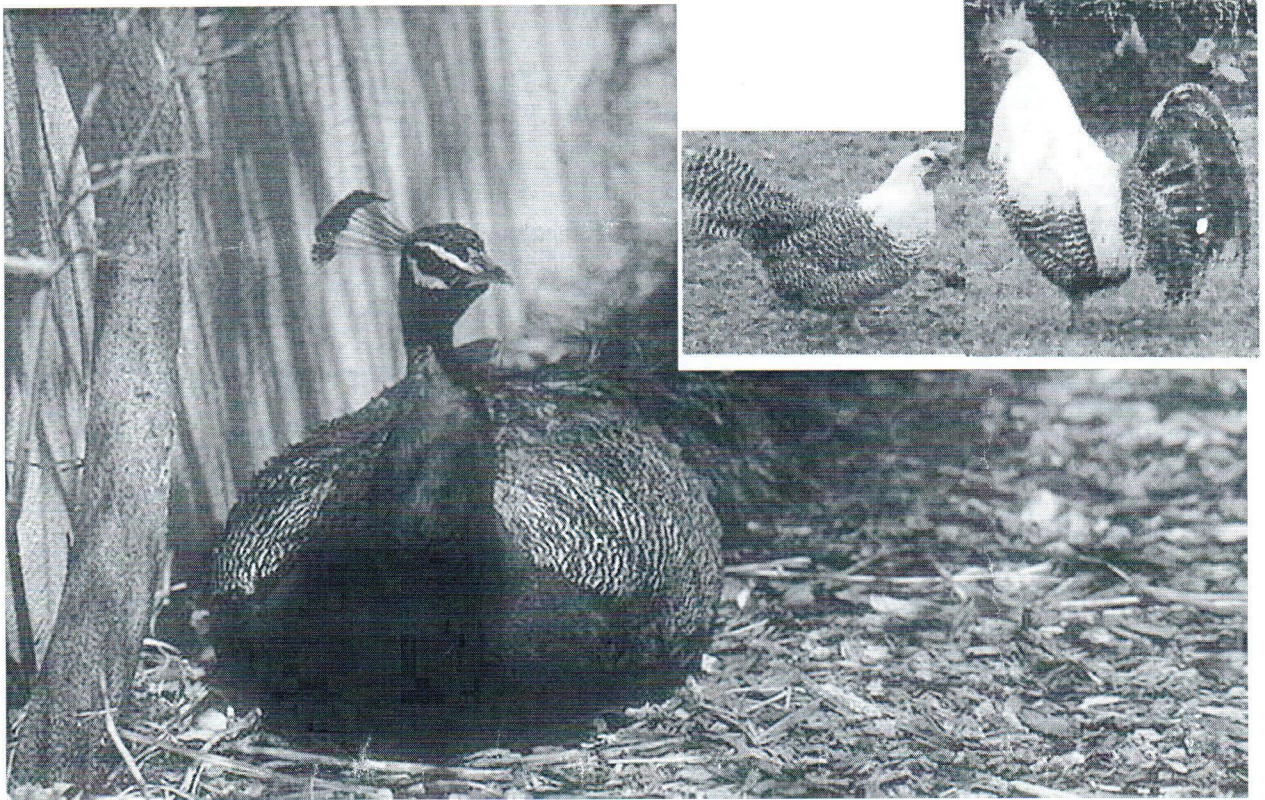
ב) ודע שאפילו אילו יצליחו להביא תרנגולת אחרת אשר הוא ודאי נאכל במסורת, הידוע ופשוט לכל, עדיין לא יוכלו לשווקו, כי לא לחינם עוף הפטם הוא העוף המשווק בכל העולם, כי בשרו רך ונוח לבישול ולאכילה, ומתגדל מהר, וכל מי שירצה לשווק עוף חדש לא יצליח לעשות כן אלא ע"י שגם הוא ישב ויעשה סלקציות והכליות עד שיגיע לעוף הראוי לשיווק, וא"כ הרי חזרנו לאותו מקום שהתחלנו בו. ולעצד - לעינינו עכשיו - כאשר עדיין לא זכה העוף החדש לשנה ראשונה של שיווק, וכבר הכליאו אותו בעוף הפטם, - ומה הועילו חכמים בתקנתם.

ג) ומ"מ **אין ספק שראוי להפוך עולם ומלואו לטכס עצה שיהיה פיקוח על החברות** לעופות המשווקות לכלל ישראל. שעכ"פ מהיום והלאה יעצור ההפקרות שבוודאי בסופו של דבר פרצה קורא לגנב, והדלת פתוח להביא לעירוב טריפות, ח"ו.

ד) הטוב והרצוי הוא, שיצליחו להכנס להחברות הקיימות לעשות שם סניף אשר יוכל לעמוד בפיקוח של ועדי הכשרות. ציבור החרדי היום מספיק גדול להוציא הדבר לפועל. (אם קוקה קולה הסכים לקבל הכשר יש לזה סיכוי ואפשרות, אם היהדות החרדית רק יתעקש כפי שראוי בדבר כזה). ובזה יהיה תיקון גדול גם להבא - שלא ישחקו עם הגנים (מעשה ארץ מצרים וארץ כנען) דבר שעומד על הפרק, רח"ל. והלוואי שמרקחה זו יביא לפקחת עין הועדי הכשרות לומר עד כאן להפקרות, ולהשתדל להיכנס לשם בכל הכח, וה' יהיה בעזרתם בזה.

ויהי רצון שנצליח בזה בקרוב ואז יאכלו ענווים וישבעו.

בדרך אגב נאמר, שזהירות יתירה יש להזהר מלהמציא חברה יהודית אחת שיהיה בעלים על הכשרות בזה. כי גם אם יצליחו להעמיד תרגומות המקובלות על כולם עם פיקוח עליו, אם תהיה בזה בלעדיות אז לא הרווחנו כלום, כי כידוע שטן המשחית מתערב גם שם, וכבר סבלנו מבעלות יחיד, ודי זכינו לדעת, שאין לזה אפשרות פיקוח.

הטווס בישיבתו, נראית עיקר גופו מכוסה בנוצות שהם בסגנון צבעי הברקאל

כתבה מהרב ציפער על נסיעתו לבלגיה להביא עופות הבראקל

זכרון דברים מאת ח'פוש תרגוליס בארצות הברית

בס"ד

כמו בזכר, ואין זנבה מפואר, ומין זה נקרא זילבער בראקל (כי בהבטה כללית הוא כמו כסף). ויש מין בראקל שצבע נוצות צווארו חום עד תחילת החזה והבטן, והחזה והבטן עד הזנב ועד בכלל חום חזק נוטה לשחור, ושמו גאלד בראקל, שאר מראיו וצורתו הוא כמו הזילבער בראקל, (יש גם "גאלד בראקל" שהפסים שלו לבנים [במקום שחורים] ונקרא בלשונם "וויס נעבאנד" (wit geband) בלייפר פסים לבנים).

ויש מין שבא משניהם וצורתו כח"ל וצבע נוצותיו כמו תערובת שאקאלאד עם הרבה חלב, ונקרא שמו "שאמוא" ויש עוד מין שבא גם מתערובות בראקל בין עצמם, ושמו ציטראן (לימענע בלשוננו) וצבע נוצותיו כשמו.

ויש בראקל כולו לבן וכמעט ולא נמצא בטבע, (בסוף הנסיעה הבנתי כי יש שמגדלים אותו ע"י תערובות ממין אחר לבן).

ועוד הקדמתי: לדברי העוסקים בזה, כל עוף שיראה כמו בראקל וגם מבנה גופו יהי כמו בראקל וגם יוליד כדמותו וצלמו, גם אם יהי צאצא של כלב וחתול (גוזמא) יהי נחשב בעיניהם כיבראקל! לכל דבר.

(ה') היינו אמר לי שתנאי זה שילדי ברמות וכללם לא יתכן רק אם הוא באמת בראקל, [ולפי חידושי של (הבונד) שבכל כלאים הצאצאים מתחלקים לשלושה מינים, חצנים הם בריה חדשה שיש בהם תערובות של תכונות של אביהם ושל אימם ועוד תכונות חדשות שלא הי' לא לאביהם ולא לאימם, ורבע דומים לאביהם, ורבע דומים לאימם, לפי זה צריכים להיות שילדי ברמות וכללם בלבד].

(ה') מהיר צבר היינו כותב כי כך: אני הבנתי מהמגדלים שאם זה יעשה על ידי מינים מסוג "לאנד-הונדערס" (landhoenders) כלומר "תרגוליס שדה" (שזו המשפחה לה שייכת הבראקל), ועל ידי ידע בסוגי הגנטיקה (דומיננטי או רסיסיבי בהרכבה דומיננטי או רסיסיבי) ועם טיפוח, יתכן שלאחר מספר דורות התוצאה תהיה כדמותו וצלמו. אבל דבר זה צריך להיעשות בכוונה תחילה ואינו תהליך טבעי.)

והנה אנו בקרנו במקומות שנבחרו כקדושים לחזור בו ביום לאנטוורפן, וגם היום הי' קצר מאוד, הזריחה בשעה 8⁰⁰ והשקיעה בשעה 4⁰⁰, כך שיצאנו מאוחר וחזרנו מוקדם: ובוודאי יש עוד הרבה מגדלים שלא ראינו אותם.

ביום ב' וישלח ט' כסליו תשע"ה
הינו אצל גוי כבן ששים שנה (שמו ופקינו ידעם אצל ר' מאיר בער הי"ו) הוא הי' הראשון שבאנו אליו. הוא מגדל רק סוג תרגול ששמו זילבער בראקל ZILBER BRACKELS והוא חבר באיחוד הני"ל והוא גם משתתף בתערוכה שמתקיימת פעם בשנה, (והוא גם זכה שמונה פעמים בעשרים שנים בפרס התרגוליס המוכרים ביפים).

ראינו אצלו כמה תרגוליס חן זכרים חן נקבות, וכן הי' לו גם סוג של בראקל יותר נמוך מהראשון והם מובדלים מהבראקל הרגיל עם רשתות (גם נלמעה שלא יפרחו מעל הגדר) לדבריו אין גזע חנוכים טהור כמו הרגילים, לכן הם חנוכים, (ולנו אינם טובים מפני בשרם המועט).

נחזור לבראקל הרגיל:
הם מטילים כ 180 ביצים לשנה, משקל הנקבה בגמר גידולה קצת פחות משני ק"ג, גמר גידולה כששה חדשים, משקל הזכר בגמר גידולו כשנים וחצי ק"ג, גמר גידולו כששה חדשים, פרטים אלו חזרו על עצמם כמעט אצל כל המגדלים.

עבודה וזה דף מ' עמוד ב' ת"ר: פעם אחת חש רבי במעיו אמר כלום יש אדם שיודע יין תפוחים של גוים אסור או מותר אמר לפניו ר' ישמעאל ב"ר יוסי פעם אחת חש אבא במעיו והביאו לו יין תפוחים של גוים של ע' שנה ושתה ונתרפא אמר לו כל כך היה בירך ואתה מצענני בדרך ומצאו גוי אחד שהיה לו שלש מאות גרבי יין של תפוחים של ע' שנה ושתה ונתרפא אמר בדרך המקום שמסר עולמו לשומריים. חידושי אנדות מהרש"א עבודה וזה דף מ' עמוד ב'. בדרך המקום שמסר עולמו לשומריים וכו'. נראה לפרש לפי שהיה יין הוה שבא לרפואה שמור ב"ב ביד הנויב שבעים שנה נתן למקום ברבה בלשון הוה וכו'.

במאמר חז"ל זה הנני פותח את רשימתי

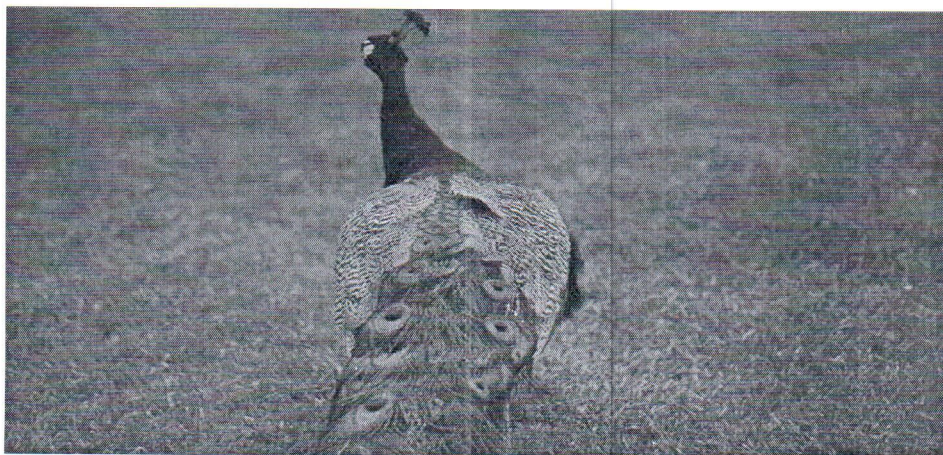
בהקדמה: יש אחד של מגדלי תרגוליס 'בראקל', והם עושים תערוכה שמתקיימת פעם בשנה, ששם מביאים כל המשתתפים את מה שגדל אצלם, וגם מוכרים תרגוליס וביצים לכל מי שרוצה לגדל גזע זה, לפי דברי הגוים תרגוליס בראקל ידועים מאז ח' אלפים ק' ר' 1400 למנינם, באיזור שנקרא בראקל ע"ש תרגול זה, ובשנת ח' אלפים תר"י 1898- למנינם הוקם האיחוד הני"ל שמשמרים אותו לבל ייחד מן העולם, והם עושים כל מיני מאורעות שהאנשים יתנו לב לזה, וגם יש פרסים לבעלי התרגוליס המצטיינים ביפים.

ועוד דבר בהקדמה, שכמעט כל המגדלים מכניסים ביצים למדגרה כי המין 'בראקל' אינו אוהב לשבת על הביצים, לכולם יש מכונה קטנה של כ 30 - 40 ביצים, ומתחילת אפריל עד סוף הקיץ (מסוף יאנואר עד סוף מאי), שאז יש רבוי גדול של ביצים שולחים גם למדגרה במקום מסחרי, לדבריהם כל מגדל מקבל שם ארגז שיש בו מקום לכ 200 ביצים וגם אם לא ימלא את כולו לא ישימו של אחרים בארגז זה וגם הבעלים כותבים סימנים על קליפת הביצה והם רואים את סמניהם על שברי הקליפות לאחר הבקיעה אוכל הביצים שלא נבקעו.

תואר הבראקל הוא זה: כרובולת הזכר זקופה וגדולה (יש בה 4 עד 6 חדים), נוצות צווארו לבן עד תחילת החזה והבטן, והחזה והבטן עד הזנב ועד בכלל פסים שחור ולבן לרוחב הגוף, רגליו כחולות בצבע אפר נוטה לכהול, גופו מאורך קצת יותר מתרגוליס הפטם המשוקקים כהיום, צורת זנבו מפואר, אני מצרף תמונה.

הנקבה יותר נמוכה וכרובלתה קטנה יותר, ושיני הכרובולת שמוט קצת כלפי מטה (ראה תמונה), הנוצות באותו סדר

(המשך המאמר) ענין מציאת הביצים ודברי המגדל על ביצת כד כד.

אם יש לחוש לקמח נחערב מין עוף טמא כיון דלחיליך ריעותא דהטיל בילה בסימון טומאה מחזקין ליה בליסור מכלאן ואילך ואסרינו עוף עם בילוי: עכ"ל ומבוא הדבר"ט בהשג"ה וי).

[וזה מה שכתב לר' מאיר בער הי"ד: לגבי ביצת הכד כד יש לציין שהגוי הסביר שאלו מהביצים הראשונות שהטילו התרנגולים ושעם הזמן הביצים המוטלות גדולות יותר וחדות יותר. (הערת הכותב: לא מוזכר חילוקים אלו בפוסקים) כמו כן הוא ציין שביצה כזו נדירה מאוד. לגבי מה שתקן את דבריו חשוב לציין שזה נעשה ממש מתוך שהיה משיח לפי תומו. כ"כ עד כמה שזכור לי זה לא היה בגדר "מתרצים" דיבורא אלא בגדר "מפרש" דיבורא, כלומר שאחר ה-"תיקון" (קרי הסבר נוסף) הבנתי שכנראה לא ירדתי לסוף דעתו בפעם הראשונה] למעשה ידליתו הרבנים את כשרות העופות במקום הזה!

בזה פג טעמו הטוב של מגדל זה, ויהי ערב וחזרנו ללינה.

יום ג' וישלח

ראשון הגענו למשק די גדול של הרבה מיני בעלי חיים, עיזים, כבשים, יש לו גם פרות (לא ראינו) כמה מיני עופות כגון כמה מיני תרנגולי הודו, שחורים, חומים, בראווות עם כל מיני שינוים במראה שלהם, וכן כמה מיני תרנגולים, ובהם גם המין בראקל, כל התרנגולים הסתובבו בערוביאי, לדבריו היות שבימות החורף אין לו צורך בביציהם לגדל דורות הוא מניחם להסתובב בחופש, ולעת שרצונו לגדל ביצים לצורך דורות הוא שם כל מין לבדו, הוא אינו משתתף בתערוכות של הבראקלים, [אבל הוא השתתף בעבר אלא משהתחיל לגדל הרבה בעלי חיים, הוא נעשה עסוק מדי כדי להתעסק בטיפוח יופיו של הבראקל כדי שיהיה ראוי לתערוכה] הוא סיפר הרבה על ענין גזעי התרנגולים, שאני זוכר כי לדעתי אין לנו ענין במשק שלו. אחר כך הלכנו למקום שני שדברנו אותו מקודם שגני כשכבר יהי חושך, לכן הוא הכין לנו בכלוב מאחורי הבית במקום מואר שני תרנגולים ושני תרנגולות ממין בראקל, את הלול שלו לא ראינו, בשיחה איתו סיפר שיש לו בראקל אחת לבן והיות שבראקל לבן הוא מאד לא שכיח הוא הביא תרנגול צרפתי בשם "פול דע ברעס" (pullet de Bresse), כדי לזווג אותם, והוא הביא לפנינו את התרנגול הצרפתי, הוא סיפר שהוא התעייף מזה וחדל מניסיונותיו

מגדל זה הוציא לנו רשימה מדוקדקת מכל הפעולות בעופותיו מכמה דורות של עופות, והיות והוא מנהל סדר מדויק אולי כדאי לחזור אליו ולראות את תרנגוליו אולי זה טוב לנו.

ד' וישלח

הלכנו למשק נקי ומסודר מדורים מדורים, בתחילת הכניסה ראינו עופות צעירים, ותיכף ראינו שהם הפטמים הרגילים שמוכרים בכל מקום, ואח"כ הראה לנו את אימותיהם, והן היו ממין ירוק – קארנישי המוכר לנו, ואמר שאת ארבעת העופות קנה כשהן מופרות ואלו הם צאצאיהם, ולקראת הקיץ הוא מחשב איזה זכר להביא אליהם, [ואני הכוהב חושש שיביא זכר ממין בראקל ויוליד בצורת בראקל וישימים עם הבראקל הרגיל, ואח"כ נקנה אנו מאלו בני התערוכות] ואת סיבת ההזיקת עופות שניתן לקנותם בכל מקום הוא הסביר בכך, שהוא משתמש בהם לצרכי מאכלו כי אינו מרוצה מגידול המסחרי ששם העופות גדילים בצורה לא נכונה, כגון צפיפות של כ 20 עופות למ"מ וגידול מהיר של 8 שבועות ואצלו הם גדלים בתנאים יותר טובים.

ואח"כ הראה לנו את הבראקל שלו, ראינו מדורים שונים ובאחת המדורים הי' בראקל עם עוף פאזאן ביחד (למראה הפאזאן ראה תמונה בסוף), לדבריו אינם מזדווגים עם הבראקל והם שונאים זה את זה, והנני מעתיק מה שכתב

גוי זה לדעתי משוגע לאותו דבר והוא רוצה לזכות את כל העולם בבראקל 'גזע טהור' ZOUBER RASSE והוא בענין זה מלפני 30 שנה

לדבריו מעולם לא הי' אצלו עוף משונה (הן בצבעי נוצותיו והן בצורתן) ומראיו.

ראינו אצלו חמש ביצים (כי בימי הקור הם מטילים מעט) וכולם היו כד וחד.

בימי החום כשיש ביצים מרובים, הוא מוכן למכור ביצים לדברי מגדל זה 'הגאלד בראקל' התחיל להופיע מלפני כ 100 שנה, ולדעתו אינו גזע טהור. (וראה המאמר במסגרת שלדעתנו אין זה מוזיק, כי צבע אינו תופס מקום במסורת וגם אם הוא גזע מעורב הוא מעורב עם 'תרנגולים שלנו' שזאת היא המסורת שלנו!)

ביום זה הלכנו למקום שני והוא בעל בית תבשיל ומלון (קרעטשמע בלשוננו) והיחוד שלו הוא שתבשיליו מתרנגול בראקל ויש לו בחצר לול עם תרנגולים אחדים להראות ללקוחותיו שתבשיליו הם מתרנגולים אלו, את עיקר תרנגוליו הוא מחזיק במרחק של שני ק"מ ממקומו, (לא ראינו) ואת תרנגוליו הוא קונה מכל מיני מגדלים בסביבה, אינו משתתף בתערוכות בראקל, וטוהר הגזע לא מעקרי ענינו, -היינו שאינו נמנע מתרנגולים מעורבים שאפשר לכוותם בראקל, ואינו מתמסר על קיום הבראקל הנקי- עיקר ענינו הוא השם הטוב של תבשיליו, לדעתי אין לנו ענין במקום זה. הלכנו ביום זה במקום שלישי ושם הי' חוף מהבעל בית גם אחד שאמר שהוא מומחה לבראקל ומנשיאי האיחוד הני"ל, הבעל הבית מגדל רק בראקל, יש לו לול די גדול, ואין לו רק מין אחד, זילבער בראקל ושאלנו הרבה שאלות כלליות על גידול הבראקל ועל הגידול שלו, והאם קרה לו פעם איזה תרנגול משונה או חמש אצבעות, הוא אמר שהשינוי שהי' אצלו לפעמים הוא רגלים עקומות לצדדים, ושזה קורה מפני מחסור במזון מסוים או ויטאמין מסוים באוכל התרנגולות שהטילה את הביצה. (לדעת אחרים זה בא מחמת הזווגים בין קרובי משפחה מכמה דורות, כמו להבדיל אצל בני אדם, [שאם משתרכים בין קרובי משפחה כמה דורות אז יש לא עלינו פגמים גופניים בילדים] אם דעה זו נכונה, אולי זה מראה על גזע טהור).

אחרי שראינו את עופותיו ואת לוליו הוציא לנו מארגז שבו מטילות התרנגולות את הביצים, שבעה ביצים שנולדו היום (אולי היו שם יותר אבל מסתבר שלא היו יותר כי לא אחת משארים שם לקור הלילה) וראיתי ביניהם ביצה אחת ששני ראשי' כדים, ושאלתי מה זה? ואיך שמים ביצה זו במדגרה? נ"ה הרי צריך שראשו החד יהי למעלה! הוא לקח את הביצה ביד והסתכל עליו הנה והנה ואמר שזה באמת צורה שאי אפשר להדגיר, (ומזה נראה שבאמת היתה הביצה כד כד גם למראה עיני המגדל הגוי), ושאלתי האם זה בא ממחלה? או הוא ירושה מאבותיה של התרנגולות? הוא השיב זה לא מחלה (קליפה לא חלקה היא מחלה) אלא כנראה ירושה ואם תקצא עוד ביצה כזו היא בודאי מאותה תרנגולת שהיטלה את זו, וה אטם והצורה לא תמיד הולכים ביחד.

אחר כך תקן קצת דבריו ואמר באופן יותר מתון אבל איני זוכר כי במוחי נתפס זה הנוסח הראשון, ונזכרתי בספר פרי תואר האוסר את אימות הביצים הללו, אם יש איזה ספק או חשש על טוהר יחוסם.

וזה לשון הפרי תואר יו"ד סי' פ"ו סעי'ק (ב) ואפי' אם יאמר שהוא מעוף טהור. פי' אפי' יהיה ישראל מוחזק כשכרות ויאמר דעוף טהור נתייך אמרינן דלחלפי ליה וסד"א להיות דסימנים אלו לאו דלורייחא נתייך אימא דמהימן כה"ג קמ"ל, אלא דהויא דלויכא לפנינו עוף טהור הגאכל במסורת ובסימניו והטיל בילה עז"ה [ועל זה הדריך] נראה דשרי ולא סחרינן לקבלתיו בעוף זה דטהור הוא אלא דבעינו דלוחו מין עוף קבלו חזקה ואין לחוש דמיניו לשום תערוכה עוף טמא, אבל

תמצית ותכלית חיפושינו

מאז שנודע שמעורבים בזדון הרבה מינים לתוך העופות למאכל הנקראים 'פס' נפל החשד על כלל העופות אולי הם צאצאי עופות טמאים או בלי מסורת, לכן המיוחד ב'בראקל' הוא שהגוים מגדלים את הגזע הזה הנהדרת ביפיה, בלי תערובת מינים אחרים, מהטעמים שלהם, וזה אצלם כמין "רעליגנז" ולדעתם יהי' מזה תועלת לכלל העולם, וממילא הרווחנו אנו שאין בהם חשש תערובת של עופות טמאים או בלי מסורת שהם אסורים.

דבר הרכבות בצורה המונית נתחדש בערך בשנת תש"ד - תשכ"ד, (אם כי היו בני כלאים גם לפני זה, אבל לא הוכנסו לשוק הרגיל והיו נזכרים שהם משונים לכן לא היו קונים אותם בני ישראל), ומאז (תשכ"ד) ועד היום שוקדים לקצר את זמן גידול העופות ולקבל צורות הנותנות רווחים ושחלקים הבלתי נצרכים לשוק יעלמו או יקטנו ולעומתם החלקים הנצרכים יגדלו ויעשו רווחים.

כהיום אין לראות כמעט עופות חגילים טבעיים אלא מורכבים, מיני המרכיבים נשמרים בסוד מאד חמור, אבל ידוע מקצת מהם שהם מעופות אסורים, וכל זה יתוקן בס"ד ע"י שיגדלו תרנגולים שלע" רגילים שלא ערבו אותם עם מינים אסורים, ודי בזה.

ולענין צורת הבראקל אין הוא שונה מכלל התרנגולים שנצטרך לו מסורת כי צורתו כמו כל התרנגולים שנקראים כפי הפוסקים "תרנגולים שלוני", וכמו שלפי חרשות העופות שבימינו, שכל יהודי או יהודיה יצאו לשוק וקנו תרנגולים מאת הכפריים או הכפריות הגוים שבאו למכור את סחורתם מבלי לחקור מאין באו ומי הם אבותיהם! כי לא היה אז כל חשש שהרי ראו שזה או זאת תרנגול או תרנגולת ולא נצרכו ליותר מזה.

ולענין צבע התרנגולים נראה פשוט שאין בזה שום הבדל מאיזה צבע הם, אין שלא מזכיר בפוסקים הדנים בשינוים המצריכים מסורת, צבע התרנגולת, כי גם נראה מהגמ' דלהלן שישראל היו מגדלים כמה מיני צבעים, מסכת עבודה זרה דף י"ד עמוד ב' תרנגול לבן למי תרנגול לבן למי ויהבו ליה שחור ושקל ויהבו ליה אדום ושקל. ומסתמא לא את חומרת רש"י ועוד ראשונים, שאין לאכול עוף רק עם מסורת, יש משא ומתן בפוסקים על ענין הכפרות של ערב יום הכיפורים היאך לקחת תרנגול לבן שלא יהא מדרכי האמורי, ואם היה הקפדה על צבע התרנגול לענין היתר אכילתו, תיפוק ליה שיש בהם איסור אכילה והם פסולים לכפרות, ונפסק בשו"ע אורח חיים סימן ע"ט סעיף ו'. בירושלמי אוסר לקרות כנגד מי רגלי חמור הבא מן הדרך, וכנגד צואת תרנגולים אדומה שיש מפרשים כפשוטו תרנגולים אדומים, הרי שישראל גדלו אותם בביתם לכו"ש צורך לדעת להתרחק מהם כשעה שעסקים בק"ש או תורה ותפלה.

שלם 368

רש"י במסכת חולין דף ס"ג עמוד א'. ד"ה שהודו כפות, כרבולת עבה ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפותה שם והוא עוף גדול כתרנגול וקורין לו פאוא"ן שלבניא ע"כ, ואולי זה הוא המין שתכוון רש"י, ואז הוא טמא בהחלט? ואין לי כל הוכחה שאינם מזדווגים.

משם הלכנו למקום שני שהי' לו כמו גן חיות קטן בעיקר מעופות וגם הי' לו שם חיה ששמו 'קענגורו', ראינו שם הרבה מיני תרנגולים, במדורים נפרדים, כגון 'קוצין' והוא עוף גדול אולי 4 ק"ג ולו נוצות על רגליו עד צמרני האצבעות, ולא ראינו לו כרבולת כי אם הרבה נוצות על הראש, גם מין ששמו תרנגול משי יזידע האין' ולו חמש אצבעות מעיקר בריתו ולא מחמת מוס, גם תרנגול בלי כרבולת רק עם כתר נוצות יפים, גם כמה פאזאנים, וגם תרנגולי 'לאגהארע' לדבריו הם מאיטאליא, הם מטיילים יותר מ 300 ביצים בשנה, והם אינם דומים כלל ל'לאגהארע' הידוע כאן כמטיילי הביצים למאכל, (אולי בעתיד יה' אפשר לקחת מהם לגיל ביצים עם כסורת אחרי שנהפ"ש הי"ב את מקורם ויהי' נזק נקי) אגב במדור אחד הי' בראקל מסוג ציטראן ביחד עם פאזאנים, אח"כ הלכנו למקום שלישי שבו היו הרבה מיני תרנגולים וגם בראקל בערבוביא גדולה, הגוי סיפר שעמל הרבה ע"י כל מיני זווגים כדי לקבל מין מסוים שיחא נראה כמו מין שקשה למצוא! וכן עסק בהזרעה מלאכותית, ולדבריו לא כל כך הצליח (בהזרעה מלאכותית) אולם במינים קטנים הצליח יותר, גם אמר שהמין 'לאגהארע' הוא הכי מוצלח לערב עם בראקל, בתוך דבריו אמר שמכיר אחד שיש לו גזע טחור, ונתן את שמו, והוא הי' הראשון שבאנו אליו ביום ב', מבלי שידע שקינו אצלו.

הנה כתבתי את מה שראיתי בהווה וגם היכן שכתבתי "אין לנו ענין" הכל הוא למראה ההווה, אולם מגדל שאומר "שמפריד בין סוגי העופות בעונת הפריון" צריך לבקר את לולו שנית, ולא לקחת אלא מה שנולד אחרי עשרים ואחד יום מעת שהמינים אינם מעורבים!

ומשם נסענו להאיירפארט בבריסל כל זה כתבתי מהזיכרון ולא ביומו

שלם 368

והנני מציין שלא ראינו רק מקצת ממה שיש ואם יתן ה' עוד נסיעה נבקר בעוד הרבה מקומות וכך יהי' לנו מבחר של תרנגולים כשרים למהדרין.

חמש אצבעות לעוף ממין "תרנגול משי" יזידע האין

